

Restaurerer slektsgården

- familiens samlingspunkt

11 år gammel går Kjersti Hovland rundt inne i det gamle huset sammen med sin grandtante Signe. De ser på gamle møbler og gjenstander. Signe forteller om de fine tingene. Kjersti synes det er spennende å høre historier om hvor møblene kommer fra og hvem som har eid dem. Da de kommer til spisebordet spør hun pent; Kan jeg få det når du dør?

Av Kari-Marte & Tor Harald Frøyset

Kjersti og Geir i «arbeidsatrekk»

Hvem: Kjersti Hovland og Geir Johannesen

Hvor: Vik i Sogn og Fjordane

Bolig: Gårdsbruk med hovedbygning fra 1906,
Gammelstove fra 1700-tallet, bruksbygninger,

Favorittgjenstand:

Favorittrom: Kjøkkenet - som bokstavelig talt har
blitt husets hjerte etter det nye tilbygget sto ferdig.

Theodorhuset har fått sitt navn etter Kjerstis grandonkel. Huset på Hovland gård ble bygget i 1907 av Kjerstis oldeforeldre på farssiden. Huset er godt bevart, med originalt panel, dører, vinduer, listverk og skifertak. Legg også merke til den flotte gråsteinsmuren.

Hovland gård ligger ved Djupvik, mellom Vangnes og Vik i Sogn, høyt og fritt med en fantastisk utsikt til Balestrand og til fjord og fjell, et nasjonalromantisk maleri verdig.

Kjersti har vært fast bestemt på at hun ville overta slektsgården hennes fars bestefar bygde.

- Vi var ofte på besøk her på gården før vi overtok i 1974, og helt fra Kjersti var bitte liten har hun sagt «dette er mitt hus». Så planen har vært klar lenge - og slik ble det, smiler Kjerstis mor, Reidun Hovland.

- Det var ingen av Knuts søsken som ville overta, og siden Kjersti var så interessert kunne vi ikke la gården gå ut av slekta, forteller Reidun. Da de overtok gården på 1970-tallet bodde Knuts tanter og onkler fremdeles i hovedbygningen. Reidun og Knut bygde seg et nytt hus like nedenfor gårdstunet.

Kjersti husker også godt at hun var fascinert av det spennede huset allerede

som liten.

- Det var de gamle husene som tiltalte meg – allerede da. Så ofte i eg kunne løn i eg

opp til gården, der var det alltid noe som skjedde. Jeg brukte alltid den vesle kjøkkeninngangen på baksiden. Mor hadde gitt streng beskjed om at dersom de gamle satt og spiste når jeg banket på, skulle jeg si «signe maten» før jeg gikk inn. Det var veldig viktig. Jeg åpnet alltid døra forsiktig på gløtt og kikket opp på kjøkkenskapet

først. Sto gammelosten til modning på hylla, og ingen inne, lukket jeg bare døra forsiktig etter meg og gikk. Den lukten var helt vanvittig – den rev skikkelig i nesa, ler Kjersti.

ET GODT TEAM

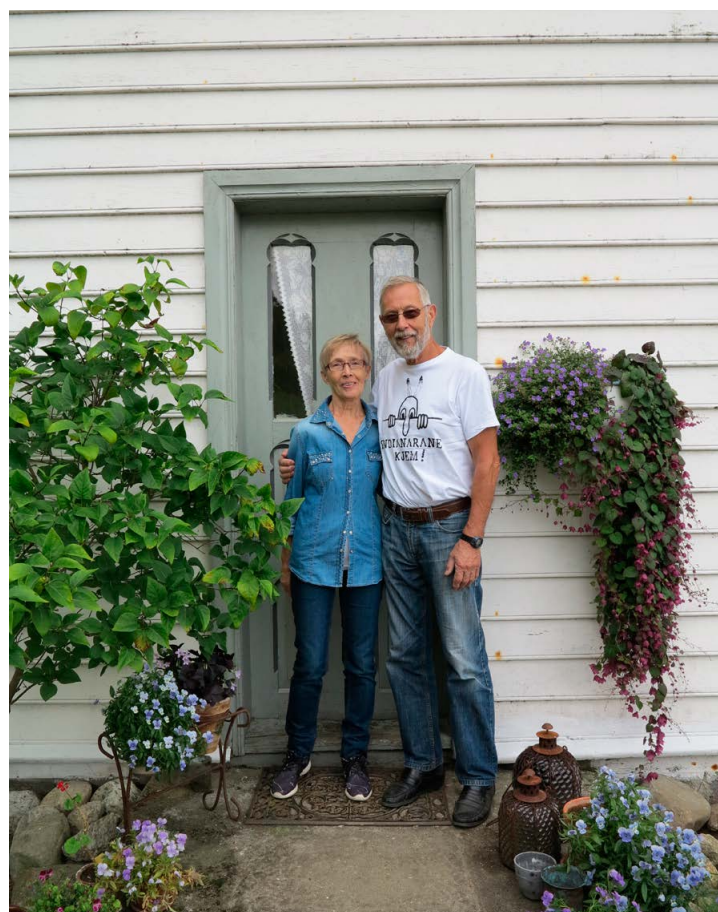
Kjersti er utdannet blomsterdekoratør og yrkesfaglærer og har stor interesse for interiør og stilarter. Hun bor i Bærum sammen med sine to døtre på 18 og 20 år. Kjæresten Geir Johansen er bilmekaniker og sammen utgjør de et knakende godt team. Kjersti tar seg av alt som vokser og gror, og alt som har med trevirke å gjøre – Geir er naturligvis god på metall.

Kjerstis døtre har også lært seg og håndtere verktøy. Kjersti overtok gården i 2001, da jentene var 6 og 8 år gamle. Siden har de har spadd, snekret, skrapet, pusset, vasket og malt – litt hver dag i hver ferie.

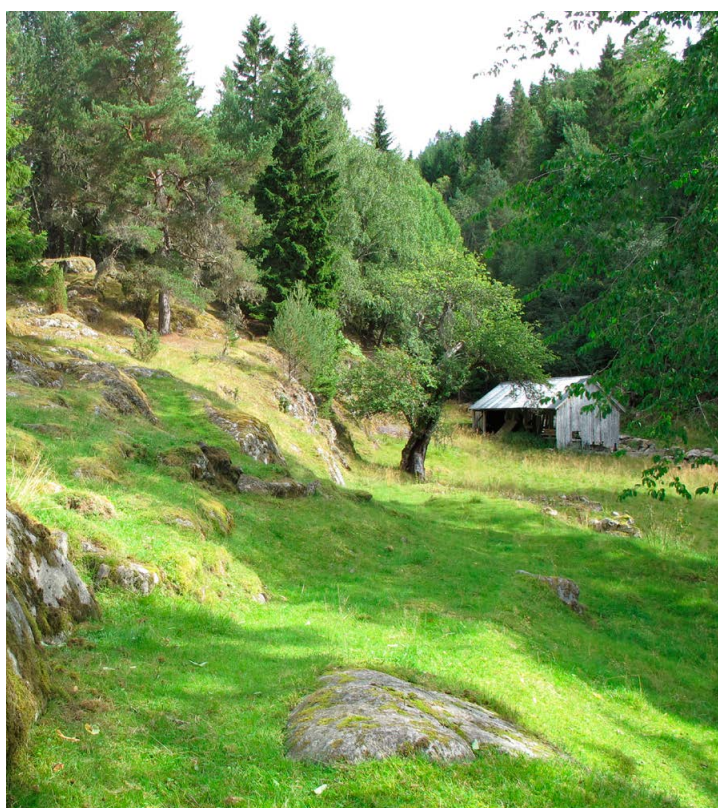
- Jeg har bedt om litt hjelp hver dag og det har fungert fint. De har ikke gått lei,

Hvitt stakitt og en fantastisk utsikt over Sognefjorden - kan det bli mer idyllisk?

Kjerstis foreldre; Reidun og Knut på trappa utenfor Theodorhuset. Da de overtok Hovland på 1970-tallet var det behov for strakstiltak flere steder.

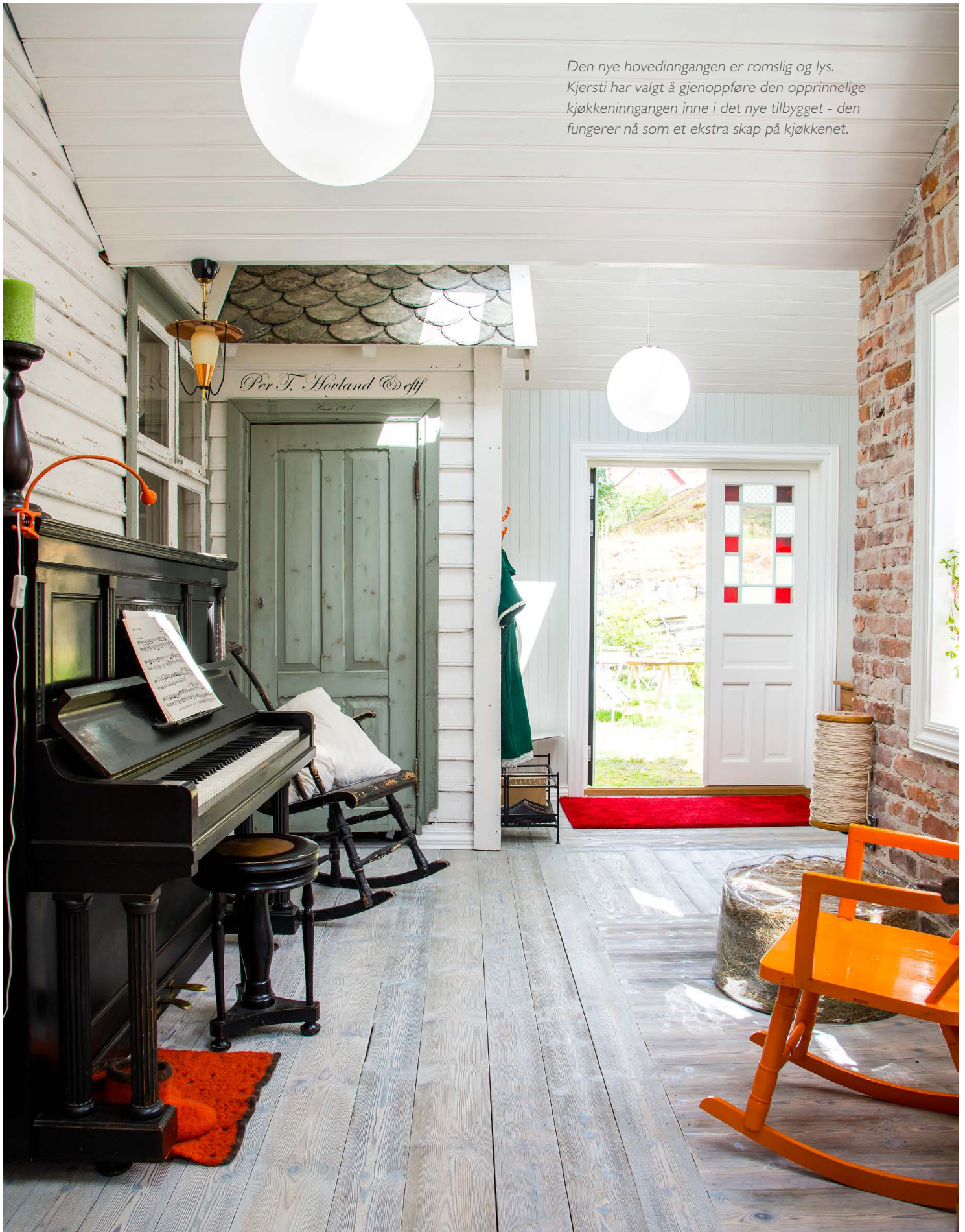

Gårdssaga ligger i vakkert kulturlandskap som holdes i hevd av beitende sau. Selv om det ikke er gårdsdrift på Hovland lengre er det behov for «gressklippere» for å hindre gjengroing.

Kjerstis far sørget for å legge nytt tak på den gamle smia i sin tid. Den er viktig innslag i landskapet, som forteller om gårdens historie.

Den nye hovedinngangen er romslig og lys.
Kjersti har valgt å gjenoppføre den opprinnelige
kjøkkeninngangen inne i det nye tilbygget - den
fungerer nå som et ekstra skap på kjøkkenet.

Tilbygget ser litet ut fra utsiden, men det er god plass inne.

- Skal huset fungere måtte vi ha en stor gang, med plass til yttertøy og sko, samt et vaskerom hvor vi kan tørke ting, sier Kjersti. De funderte lenge på hvordan tilbygget skulle se ut og det ble mange diskusjoner med arkitekt Thomas Beck.

Føst var tanken å lage et rundt tilbygg, en moderne kontrast, men Kjersti fant ut at hun heller ville bygge tradisjonelt og holde på stilen. De tok utgangspunkt i den gamle kjøkkeninngangen og fant ut at en løsning med flere små tak, i stedet for ett stort, ville fungere. Utvendig har tilbygget fått stående panel for å bryte med hovedhuset. De fikk noe hjelp av en kamerat som er tømrer til oppføringen. Både skiferen på taket, gulvplankene og mursteinen er funnet under «gis bort» på finn.no

Kjersti har tatt vare på kjøkkeninnredningen som var i huset - her innredning fra 1950-tallet, da huset ble modernisert. Under, i «vetlekjøkkenet» står den gamle innredningen Kjersti fant på loft og i kjeller.

Kjersti har laget et «titteskap» der det en gang var dør inn til spiskammerset.

Det store kjøkkenet er husets hjerte og familiens favorittrom. To store kjøkkenbord og sittebenker på tre sider gir plass til både folk og mat. - Vi er ofte mange til middag og det er veldig koselig at alle får plass rundt samme bord, sier Kjersti.

«Teknisk etat» kaller Kjersti arbeidsværelset og daglistua. Her har hun tatt i bruk gamle skolepulter som arbeidsbord.

En flott Ulefos-ovn pryder storstua. De gamle portierene gir lunhet til rommet.

Utstilling av gjenstander fra den gamle skolestua i det som nå er soverom.

men lært seg å håndtere verktøy og se løsninger på praktiske problemer. Det kommer godt med siden i livet også. Det er nok ikke mange ungjenter som kan legge panel, ler Kjersti. Siden 2001 har hun sakte men sikkert «kledd av» huset innvendig. Huset ble modernisert på 1950-tallet og ble platebeslått på vegger og i tak. Nå er de mørkbeisede huntonittplatene fjernet og tømmerveggene igjen synlige.

- Vi har vært flinke til å invitere til dugnad. Det har vist seg å være en god løsning. Vi har fått hjelp av venner, og det har vært sosialt og morsomt å jobbe sammen.

Rom for rom er tilbakeført og møblert med gamle møbler. Fargesettingen er nært opp til den opprinnelige og innerdørene har fått beholde sin vakre, originale ådring.

For 100 år siden var den hennes oldemor Brita styrte hjemme med stø hånd mens oldefar Per var svært politisk aktiv ordfører og stortingsrepresentant og mye på farten.

- Jeg tror oldemor må ha vært en fantastisk dame. Det hadde vært artig å kjent henne. De drev gården sammen, men siden oldefar var så aktiv i styre og stell, tror jeg hun har sittet med mye av ansvaret hjemme. Jeg ser mange spor etter henne den dag i dag; den gamle kjøkkenhagen hun anla bak Gammelstova, fire vevstoler som står stablet på loftet, en rokk med hennes initialer, fargevalgene inne og så videre. Det var på denne tiden at dette huset ble oppført. Derfor er det to innganger, to trappeløp og to kjøkken i huset. Oldeforeldrene mine bodde på den ene siden og disponerte det minste kjøkkenet, ei stue og «skolesalen» i andre etasje, barna deres bodde på den andre siden, og disponerte resten

Storstua er innredet med arvede møbler og på veggen henger familiefoto.

Det har gått med mange timer til å fjerne kitt mellom rømmerstokkene. De ble sparklet på 1950-tallet men Kjersti ønsket å tilbakeføre overflatene.

av huset, forteller Kjersti.

Bygdas skole holdt til i andre etasje i en periode på XX år. Det spesielle med denne skolen var at kommunegrensa mellom Balestrand og Vik gikk like ved, så her gikk barn fra begge kommunene. Nå er skolesalen blitt til soveværelse. Men de opprinnelige skolegjenstandene som har fulgt huset står utstilt til minne om det som en gang var her.

GAMMELSTOVA

Kjerstis foreldre, Reidun og Per, sørget for å redde bygningene på gården da de overtok på 1970-tallet. Det er deres fortjeneste at blant annet «Gammelstova» fremdeles står. Taket her hadde knekt sammen på midten og det var taklekkasjer også i hovedbygningen. De oppførte en ny driftsbygning og drev gården i mange år. Det er mange bygninger å holde vedlike på Hovland; potetkjeller, smie og løe, nede ved sjøen står et naust og på fjellet er det gamle stølshus.

- Vi satte i gang en redningsoperasjon av Gamlestova. Vi la nytt tak på midten og bevarte det gamle så langt det lot seg gjøre, forteller Knut. Det antas at Gammelstova er bygd i perioden 1730-1750.

- Vi vet at det har vært ei årestue, med åre midt på gulvet og jordgulv. Stua ble siden bygd om til røykovnsstue, og fikk da ildsted i hjørnet. Den har også halvlem (hems) over den ene halvdel av stuerommet, et typisk trekk i denne delen lav landet. Faren min ble født i Gammelstova. Han har fortalt at han husket ljora var i bruk. Det er fremdeles merket i taket etter denne.

Tutekanne med vakker blåfarge - også et slektsklenodie.

Den smarte dusjnisen har tett tak med uttrekksvifte. Den har Kjersti og Geir bygget i fellesskap. Flisleggingen var Kjerstis prosjekt.

Hmmm... De funderte mye da de skulle bygge dusjen. - Det ble mange tenkepauser og kaffekopper, forteller Kjersti.

Gulvet kan endelig slipes - etter flere lag amling og gamle limrester er fjernet.

Stuebygningen ble brukt som bolig av gårdsdrenge med familie etter at mine besteforeldre flyttet ut 1907, forteller Knut. Nå er det Kjerstis tur til å vedlikeholde det gamle huset - hun har planer for bakerovnen og grua, som skal restaureres og på nytt kunne brukes til blant annet brødbaking. Tretakrenner skal også på plass.

- Hovland Sag & Kassefabrikk holdt til her i mange år. Det ble laget kasser til fruktbøndene og meieriet. Noe av verktøyet fra denne perioden står her fremdeles, og kommer til nytte i restaureringsarbeidene. Gammelstova er ikke et museum - alt her kan brukes, sier Kjersti.

PRAKTISK ANLAGT PAR

Arbeidslysten er på topp og sammen finner Kjersti og Geir fram til gode løsninger. «If you rest, you rust» står det på et skilt over døra inn til arbeidsværelset. Ordtaket kunne ikke passet bedre på dette driftige paret!

- Det har vært mye å ta tak i og mye å lære seg. Heldigvis kjenner vi mange håndverkere vi kan spørre om råd når vi står fast. Noe blir til med vi driver på, som for eksempel dusjnisen på badet. Først satte vi opp en moderne litex-vegg. Det så helt forferdelig ut. Den måtte kles inn! Da var det bare å gå en tur, diskutere, ta en kaffekopp til og tenke seg nøye om. Vi måtte ha en skillevegg, vi måtte ha en dør. Så kom ideen om at dusjnisen ble som et lite hus, med panel tak, og dør – da måtte det få et

*Dette grønne soverommet
ligger i kvisten. Gjennom de
vakre, originale vinduene hHer
er det en fantastisk utsikt over
fjorden.*

Den rødmalte Gammelstova er i bruk som både verksted og festlokale. Kjersti har restaurert sin oldemors pry- og nyttehage. Det forkrøplede plommetreet bærer fremdeles frukt og oldemorens rabarbara vokser i solveggen. Kjersti har laget en sitteplass med skiferheller og satt opp et drivhus.

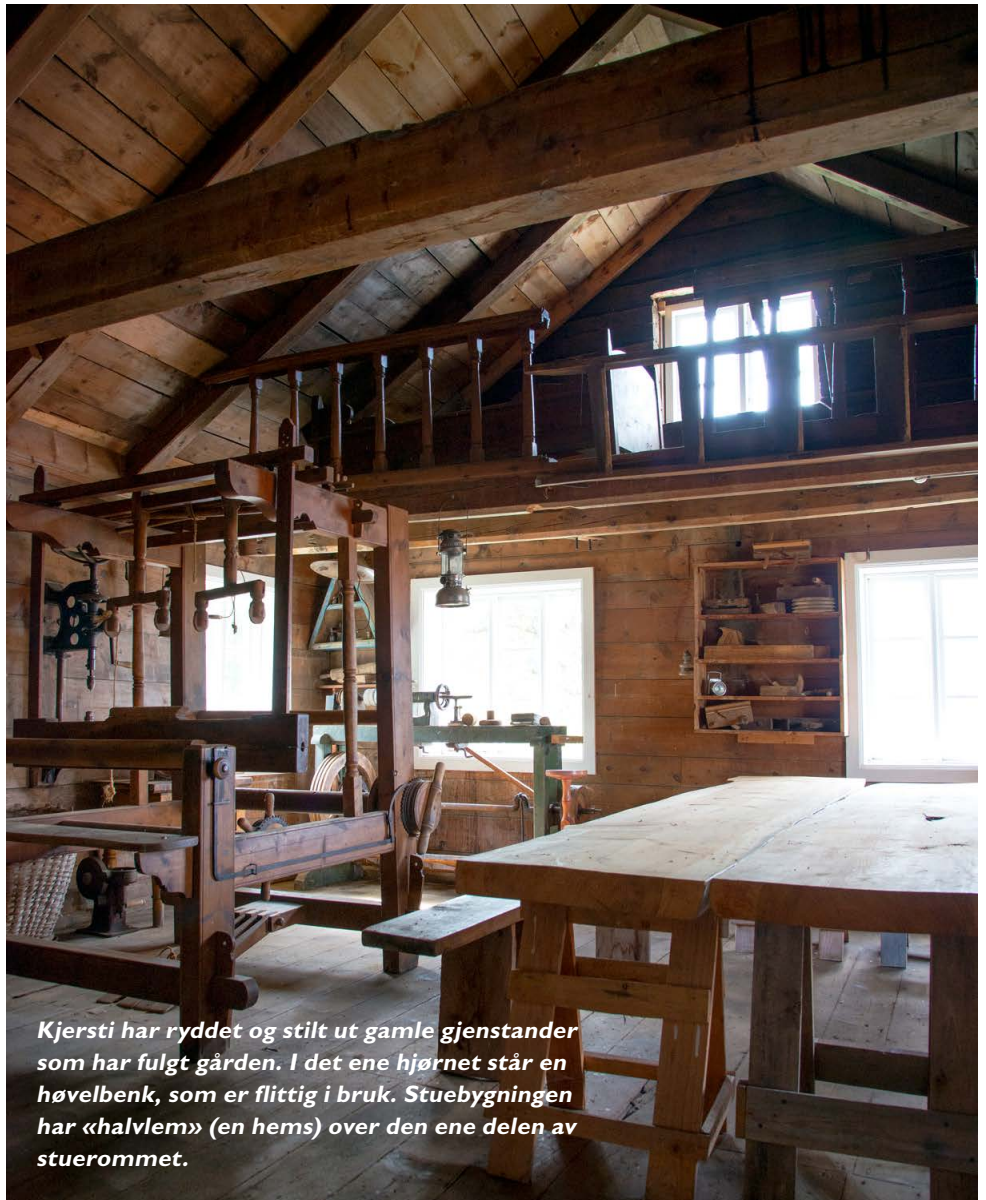

Innvendig har Gammelstova alderdommelige preg, spor etter enda lavere dører og etter ei ljøre i taket. Bakerovn og grue ligger ute i gangen til venstre, til høyre ses kammeret hvor Kjersti har stilt ut flere gamle gjenstander.

Denne flotte, rosemalte kjenga er blant slektsklenodiene som har fulgt gården.

Kjersti har ryddet og stilt ut gamle gjenstander som har fulgt gården. I det ene hjørnet står en høvelbenk, som er flittig i bruk. Stuebygningen har «halvlem» (en hems) over den ene delen av stuerommet.

I hylla står høvler i alle størrelser - de kom godt med da Kjersti ville høvle sitt eget listverk.

Den store grua med bakerovn skal etter planen settes i stand om noen år.

Gården har 13 bygninger; der i blant denne korntørka. Kornet ble lagt på skiferheller og det ble fyrt opp under hellene.

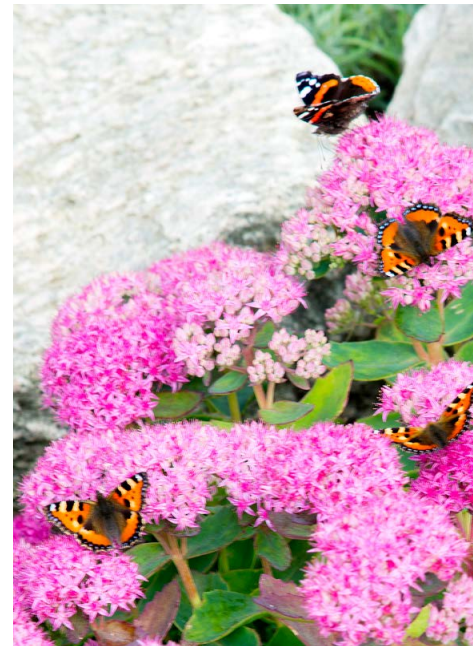
I drivhuset ute på pynten i gamlehagen har Kjersti satt opp et drivhus. En frodig liten oase som innbyr til en liten pust i bakken mellom slagene.

En hvitmalt port ønsker velkommen inn til gamlehagen.

Tomatene stortrives inne i det varme drivhuset.

Sommerfuglene står i kø på Kjerstis Oktoberbergknapp.

Kjersti og Geir, her iført sepsialsydde felleskjøpsdresser, har mye moro sammen på Hovland.

Dette må være landets flottest beliggende kjøkkenhage - for en utsikt!

vindu også. Dermed sprang jeg rundt på gården klokka elleve om kvelden for å lete etter et lite vindu som kunne passe. Det fant jeg ikke, men ei ramme fant jeg. Dermed ble dusjen slik. Den lille nisjen inne i dusjen er et resultat av at vi bestilte for lite fliser, ler Kjersti.

De aller fleste møblene og gjenstandene er arvede ting, noen få ting er kjøpt på loppemarked. Hun er mest glad for at hun ikke har kastet noe av det som fulgte med huset da hun overtok. I Gammelstova er det samlet mye redskap og verktøy – det kommer godt med. Tingene er ikke kun til pynt – de brukes!

Det utvendige listverket på tilbygget har Kjersti egenhendig høvlet, med en pro-filhøvel hun fant i Gammelstova.

- Det var tungt og hendene ble fulle av vannblemmer – men du så gøy det var!

Kjersti har aldri vært i tvil om at hun ville overta Hovland og med tid og stunder flytte tilbake til Vik i Sogn. Neste år skal det endelig skje! Slektsgården betyr mye, både for Kjersti og hele stor familien. Tanter og onkler, kusiner og fettere kommer gjerne «hjem» på besøk i feriene. Alle føler en sterk tilknytning til Hovland.

- Som odelsjente føler jeg det er et stort ansvar for å ta vare på både bygninger og gårdens historie. Men jeg gjør det med glede. Dette er et sted for hele slekta, og slik ønsker jeg at det skal være også i framtiden, forklarer Kjersti.

Kjersti & Geirs tips:

- Hva vil jeg? En overordnet ide for prosjektet er lurt. Hold deg til den, men videreutvikle den.
- Gjør ting du ikke kan. Du lærer underveis og det er gøy å lære nye ting! -gå på kurs, les, søk, spør fagfolk og andre underveis.
- Godt nok! -bestem deg for hvor du vil «legge lista» og hva som er godt nok for deg.
- Det er bedre å gjøre noen feil enn å ikke gjøre noe som helst.
- Sett folk i arbeid. Barn, ungdom, familie, venner -alle kan hjelpe til med noe, og det blir hyggelige middager om kvelden ut av felles opplevelser.
- Gjør andre ting innimellom. Reiser og opplevelser gir inspirasjon og læring.
- Frem med champagnen! - nyt og feire når delprosjekter blir ferdig.